

Spis treści

Wprowadzenie	7
------------------------	---

PRZYBLIŻENIA

I. Pamięć i samoobserwacja

<i>Medialne uwiecznienie XIX stulecia</i>	19
---	----

1. Widzialność i słyszalność	21
2. Ostoje pamięci, skarby wiedzy, media magazynujące	24
3. Opis, reportaż, „realizm”	36
4. Statystyka	47
5. Wiadomości	52
6. Fotografia	64

II. Czas

<i>Kiedy był XIX wiek?</i>	71
--------------------------------------	----

1. Chronologia a charakter epoki	71
2. Kalendarz a periodyzacja	76
3. Cezury i przejścia	80
4. Czas siodła – wiktorianizm – <i>fin de siècle</i>	87
5. Zegar a przyspieszenie	100

III. Przestrzeń

<i>Gdzie leży XIX stulecie?</i>	111
---	-----

1. Przestrzeń. Czas	111
2. Metageografia: nazwy przestrzeni	113
3. <i>Mental maps</i> : względność wyobrażeń przestrzennych	124
4. Przestrzenie interakcji: ląd i morze	134
5. Porządki przestrzenne: siła i przestrzeń	147
6. Terytorialność, diaspora, granica	152

IV. Osiadłość i mobilność	163
1. Rzędy wielkości i tendencje	163
2. Katastrofy demograficzne i demograficzne przejście	172
3. Dziedzictwo zamorskich migracji we wczesnej nowożytności: kreole i niewolnicy	177
4. Kolonia karna i emigracja.	183
5. Masowe ucieczki oraz czystki etniczne.	191
6. Wędrowki wewnętrzne oraz transformacje handlu niewolnikami.	197
7. Migracja a kapitalizm.	209
8. Globalne motywy.	223
V. Standardy życia	
<i>Zagrożenia i rękojmie bytu materialnego</i>	<i>227</i>
1. Poziom życia a jakość życia.	227
2. Wydłużenie się życia i <i>homo hygienicus</i>	231
3. Strach przed epidemiami i prewencja	241
4. Stare i nowe mobilne niebezpieczeństwa.	250
5. Klęski żywiołowe.	265
6. Głód	270
7. Rewolucje w rolnictwie	284
8. Bieda i bogactwo	290
9. Zglobalizowana konsumpcja	302
VI. Miasta	
<i>Europejskie wzory i globalna odrębność</i>	<i>321</i>
1. Miasto jako normalność i wyjątek	321
2. Urbanizacja a systemy miejskie.	331
3. Pomiedzy dezurbanizacją i superwzrostem.	339
4. Miasta specjalne, miasta powszechne	351
5. Złoty wiek miast portowych	364
6. Miasta kolonialne, porty traktatowe, imperialne metropolie	374
7. Obszary wewnętrzne i podziemia	392
8. Symbolika, estetyka, planowanie	411

VII. Frontiers

<i>Ujarzmienie przestrzeni i zamach na życie koczownicze</i>	423
1. Inwazje i procesy zachodzące na <i>frontier</i>	423
2. „Dziki Zachód” Ameryki Północnej	435
3. Ameryka Południowa i Afryka Południowa	458
4. Eurazja	470
5. Kolonializm osadniczy	486
6. Podbój środowiska naturalnego: atak na biosferę	496

VIII. Imperia i państwa narodowe

<i>Trwałość mocarstw</i>	519
1. Tendencje: dyplomacja wielkich mocarstw i ekspansja imperialna	519
2. Drogi do państwa narodowego	533
3. Imperia: co je spaja?	555
4. Imperia: typy i porównania	567
5. Imperia: przypadki i przypadki graniczne	575
6. <i>Pax Britannica</i>	598
7. Imperia: jak się w nich żyje?	613

IX. Systemy mocarstw, wojny, internationalizm

<i>Między dwiema wojnami światowymi</i>	623
1. Kręta droga do globalnego systemu państw	623
2. Przestrzeń kształtowana przez mocarstwa	632
3. Wojny: spokojna Europa, niespokojna Azja i Afryka	642
4. Dyplomacja: narzędzie polityki i sztuka pośredniczenia między kulturami	657
5. Internationalizm i uniwersalizacja norm	672

X. Rewolucje

<i>Od Filadelfii, przez Nankin, do St. Petersburga</i>	685
1. Rewolucje – oddolne, odgórne i jakie jeszcze?	685
2. Rewolucyjny Atlantyk	695
3. Konwulsje środka wieku	724
4. Rewolucje euroazjatyckie po roku 1900	744

XI. Państwo

<i>„Minimal government”, przepych władzy i „przyszłe poddaństwo”</i>	763
1. Ład i komunikacja: państwo i sfera polityczna	763
2. Monarchie wynalezione na nowo.	773
3. Demokracja	791
4. Administracja	808
5. Mobilizacja i dyscyplinowanie	824
6. Wzmocnienie własnego potencjału: polityka z peryferyjnej defensywy	836
7. Państwo i nacjonalizm	842

TEMATY

XII. Energia i przemysł

<i>Kto, kiedy i gdzie uwolnił Prometeusza?</i>	849
1. Industrializacja	849
2. Ustrój energetyczny: stulecie węgla	866
3. Ścieżki gospodarczego (braku) rozwoju	876
4. Kapitalizm	887

XIII. Praca

<i>Fizyczne podstawy kultury.</i>	895
1. O znaczeniu pracy na roli	897
2. Miejsca pracy: fabryka, plac budowy, biuro	910
3. Ścieżki emancypacji w świecie pracy: niewolnictwo, pańszczyzna, uwolnieni chłopci	927
4. Asymetria pracy najemnej	938

XIV. Sieci

<i>Zasięg, gęstość, dziury.</i>	943
1. Transport i komunikacja	945
2. Handel	961
3. Pieniądze i finanse	969

XV. Hierarchie

<i>Piony w przestrzeni społecznej</i>	987
1. Globalna historia społeczna?	987
2. Arystokracje i ich (powolny) schyłek	995
3. Mieszczanie i quasi-mieszczanie	1009

XVI. Wiedza	
<i>Pomnażanie, zagęszczenie, podział</i>	1033
1. Języki świata: wielkie przestrzenie komunikacji	1035
2. Alfabetyzacja i scholaryzacja	1044
3. Uniwersytet jako element europejskiego eksportu kulturowego	1057
4. Mobilność wiedzy a przekład.	1070
5. Nauki humanistyczne o własnym i o cudzym.	1077
XVII. „Cywilizowanie” i wykluczanie	1093
1. „Świat cywilizowany” i jego „misja”	1093
2. Emancypacja niewolników i „biała hegemonia”.	1107
3. Obrona przed obcymi i „walka ras”.	1130
4. Antysemityzm	1142
XVIII. Religia	1153
1. Pojęcia i warunki religii	1154
2. Sekularyzacje	1161
3. Religia i imperium	1169
4. Reforma i odnowa	1179
Zakończenie: <i>XIX wiek w historii</i>	1189
<i>Postowie</i>	1209
<i>Postowie do wydania polskiego</i>	1211
<i>Indeks osób</i>	1219